

**LØRDAG
REPORTASJE**

Tekst og foto: Lise Fagerbakk

Kirsti Helene Arctander fotografierer gravstøtter for å legge inn på DIS Norge Gravminner, et eget nettsted som er til god hjelp for slektsforskere. Her sitter hun ved et eldre gravsted, hvor navn og annen tekst er umulig å lese. Da er det ikke så lett å legge inn de rette opplysningene i Gravminner i Norge. Alle foto: Lise Fagerbakk

En helt alminnelig arbeidsdag

Kirsti Helene Arctander fra Ballstad er noe så sjeldent som en gravminnefotograf- og registrerer.

Interessen for slekta – og dermed også slektsforskning, har alltid vært til stede hos Kirsti Helene Arctander. Da de to barna hennes var små snakket hun med eldre slektninger og skrev ned det hun ble fortalt. Barna vokste og ble store – og høsten 2006 tok Arctander opp igjen forskningen. I mellomtiden hadde Internett vokst seg stort og nyttig. Da oppdaget hun en database under DIS Norge; Gravminner i Norge, hvor det lå og ligger mengder av fotograferte gravminner.

– Hektet

– Jeg tenkte den var nyttig og begynte da å se på Vestvågøy. Flere var ikke med og jeg begynte å sende inn korrigeringer, for eksempel på minneteksten. Jeg sendte inn så mye at de til slutt sa stopp, forteller hun.

Det resulterte i en plass i prosjektgruppen bak DIS Norges gravminneprosjekt. Der sitter hun fortsatt, og ved siden av sin betalte jobb i full stilling, har hun siden vært travelt opptatt med registreringer og korrigeringer på databasen. Dette sammen med Asle Jonassen i Stavanger og leder Renathe-Johanne Wågenes på Askøy, som utgjør kjernen i prosjektgruppen Gravminner i Norge.

Det kan bli ganske mange timer i løpet av en uke.

– Det blir noen timer. På en normal uke kan jeg godt bruke 15 timer. Neste prosjekt er at jeg må ha meg ny datamaskin, forteller hun med en latter og innrømmer at hun er helt hektet av jobben.

Nøye orden

Men hun kommer seg ut også. Og det med kamera i hånd – helt på dager uten sol, men med akkurat passelig mye lys.

– Det blir bedre bilder da, sier hun. Noe som er viktig fordi bildene som legges på Gravminner i Norge skal være lette å lese.

Navn, fødselsdato og dødsdato – samt minneteksten legges inn. Hele kirkegårder fotografieres. Stein for stein, rad for rad – slik at det skal være lett å søke for alle som enten leter etter sine, eller som bor langt unna og som bare vil se graven.

I det siste har Arctander fått ekstra hjelp på to måter; flere ajourfører innkomne registreringer og korrigeringer. I tillegg har Gravminner fått kirkevergene med på lag. Blant an-

Arctander fotografierer først hele steinen. Når det er mye ugress eller høye blomster rundt, holder hun deretter de forsiktig til side – mens hun fotografierer teksten.

net samler de nå inn kirkegårdskartene.

– Jeg jobber nå med å hente inn kartene som viser gravplasseringene. De er til stor hjelp og nytte når vi skal finne navn til alle gravene, da spesielt mange eldre gravsteiner nesten er umulig å lese, forteller hun. Disse kartene er ikke for hvem som helt å få. DIS Norge har tillatelse til det fra blant andre Datatilsynet. Denne dagen har hun akkurat vært og fått kartet over Sand kirkegård i Borge, som om få dager får besøk av Arctander med fotoapparatet. Målet er å kartlegge alle kirkegårdene i hele landet.

Og det med varsomhet og respekt.

– Respekt

– Jeg tenker på de pårørende. Er det ei ustelt grav går jeg tett på og fotografierer. Er det en viss krans løfter jeg den forsiktig bort når jeg fotografierer, og setter den på plass igjen etterpå. Slik at når jeg går derfra er gravstedet akkurat slik det var da jeg kom, forteller hun.

De fleste hun treffer på av pårørende og venner, blir nysgjerrige på hva hun driver med.

– De kommer og spør og mange drar hjem og søker etter slektninger, sier hun. Det merker hun også på antall søk på DIS Norge.

– Det har eksplodert. Etter en reportasje på TV2s lørdagsmagasin «Hvem tror du at du er», kom det inn 1.000 korrigeringer på opplysninger vi hadde lagt ut, i løpet av bare en uke,

forteller hun. Det kan være at et navn er stavet feil, at dødsdatoen er feil – eller at vedkommende hadde et mellomnavn.

Opplysningene er utelukkende navn, datoer og minnetekst – og sier ingen ting om slektsforhold.

Viktig kilde

Av slektsforskere blir databasen betegnet som en av de viktigste kildene på nett for dem som leter etter dødsfall i nyere tid.

For en drøy uke siden var det registrert inn 1.050.888 bilder. En uke senere, det vil si for to dager siden, var tallet 1.056.465.

– Antall navn i databasen er 2.184.941. Det var i går kveld. I dag har jeg linket opp flere bilder, slik at det øker hele tiden, forteller hun.

Samtidig som hun er engasjert i DIS Norge, har hun fortsatt med forskningen på egen familie. I form av dokumenterte opplysninger fra kirkebøker er hun nå tilbake til begynnelsen av 1700-tallet – og enkelte steder er hun helt tilbake på 1500-tallet. Da med dokumentasjon hun ikke har sett selv, men fått gjengitt.

Arctander tror ikke hun kommer så mye lenger enn det, men kartleggingsjobben på fritiden – den tror hun bli like evigvarende som menneskeheten, all den tid mennesket blir født, lever – og dør.

FAKTA

- DIS Norge; forening for slektsforskere, med over 9.000 medlemmer. Stiftet 12. januar 1990.
- Gravminner i Norge er en nettsjeneste og et prosjekt som drives av DIS Norge.
- Gravstedsregistrering har vært et offisielt satsingsområde i foreningen siden april 2004.
- Formålet med gravstedsregistreringen er å gjøre det lettere for slektsforskere å finne ut hvor navngitte personer er gravlagt, og å finne fødsels- og dødsdato til avdøde slektninger når muntlige kilder eller nyere kirkebøker ikke er tilgjengelige.
- Prosjektet mottar støtte fra Norsk Kulturråd.
- Se mer på www.disnorge.no (snarvei til Gravminner i Norge).